

Yükseköğretim Kurulu'nun 07.03.2019 tarihli Genel Kurulunda alınan ve doçentlik başvuru koşullarına ilişkin olan kararda, 07.03.2019 sonrası yayımlanmış makaleler için geçerli olmak üzere, makale kabulünden sonra yayımlanması için yazardan ücret veya ek ücret talep eden dergilerin (yağmacı/şaiBELI dergiler), bu ilişkinin bir çıkar çatışması içermesi nedeniyle doçentlik başvuru şartlarında (beyannamede) kullanılamayacağı, ancak özgeçmiş ve eserler listesine eklenmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Karara ve içerdiği yağmacı/şaiBELI dergi tanımına, T.C. Üniversitelerarası Kurum Başkanlığı'nın internet sitesinde yer alan yönetmeliklerin 2019 Ekim Dönemi Doçentlik Başvurusuna İlişkin Sıkça Sorulan Sorular ve Cevapları sekmesi¹ üzerinden ulaşılabilir (Soru 44)².

Yapılan tanımdan, "makale kabulünden sonra yayımlanması için yazardan ücret veya ek ücret talep eden" bütün dergilerin yağmacı/şaiBELI sayılacağı anlamı çıkmaktadır. Nöropsikiyatri Arşivi'nin de (NPA) aralarında bulunduğu ve SCI-E, PubMed gibi saygın indekslerde listelenen bazı dergilerin şaiBELI duruma düşmemesi için, yağmacı/şaiBELI dergi tanımında şu ayrımlara dikkat çekme gereği duyduk:

1. "Makale kabulünden sonra yayımlanması için yazardan ücret veya ek ücret talep eden dergiler" ifadesiyle kastedilen, yazarlar için anlaşılır bir yönergesi olmayan veya ücret ödeme gereğini yönergede açıkça belirtmeyip kabulden sonra yazara bildiren dergiler olabilir. Tanımdaki "kabulden sonra ücret talep etme" ölçütü yeterince ayrıntı içermemektedir. Dolayısıyla, NPA gibi, yayıma devam edebilmesi için gereken bütçeyi ancak böyle oluşturabilen ve gerek bu açıklamayı gerekse ücretle ilgili bilgiyi yazarlara yönelik yönergesinde baştan açıkça belirten dergilerin kabule kadar bunu belirtmeyen dergilerden farklı olduğu anlaşılmamaktadır.
2. Yağmacı/şaiBELI dergi tanımı ve bu dergilerin diğerlerinden ayırımına yönelik ipuçları son yıllarda hayli ilgi çekmiştir. Böylece, son birkaç yılda, gerek bilim insanlarının gerekse ciddi bilimsel yayın kuruluşlarının üzerinde uzlaştığı bazı açık ölçütler oluşmuş durumdadır. NPA'nın, yaygın kabul gören ve kolayca ayırt edilebilecek bu ölçütlere birçok bakımdan uymadığı görülmektedir. Yağmacı/şaiBELI dergileri ayırt eden ve Nöropsikiyatri Arşivi'nin taşımadığı özellikleri *World Association of Medical Journals* sitesinden³ alınılarak şöyle sıralayabiliriz:
 - 2.1. Yağmacı/şaiBELI dergiler, hemen hemen bütün yollananları basar. NPA'ya gönderilen makaleler için ise son iki yılda kabul oranı %13'tür.
 - 2.2. Yağmacı/şaiBELI dergilerde hakem değerlendirmesi yapılmaz, ancak yapıldığı belirtilir. NPA'ya gönderilen bütün makaleler, önce yayın kurulunca araştırma ve yayın etiği, özgünlük, bilimsel bilgiye katkı potansiyeli ve yazım ölçütlerine göre değerlendirilmekte; hakem değerlendirmesine gönderilebilecek nitelikte olanlar yayıncı kuruluş tarafından başka makalelere benzerlik derecesini belirlemek (intihal olasılığını dışlamak) amacıyla taranmakta ve teknik düzeltmeden geçmekte, bu

¹ <http://www.uak.gov.tr/?q=node/96> (13.11.2019 tarihinde erişildi.)

² http://www.uak.gov.tr/duyuru/2019E_SıkcaSorulanSorularveCevapları_141019.pdf (13.11.2019 tarihinde erişildi.)

³ www.wame.org/identifying-predatory-or-pseudo-journals (13.11.2019 tarihinde erişildi.)

aşamaları geçen makaleler, o konuda uzman olan ve tercihen yayınları bulunan hakemlerce değerlendirilmektedir. Yayına uygunluk konusundaki nihai karar, yayın kurulunda tartışılarak verilir. Kurulda, biri nöroloji diğeri psikiyatri profesörü olan iki yayın yönetmeni dahil olmak üzere dört nöroloji dört psikiyatri uzmanı düzenli olarak çalışır.

- 2.3. Yağmacı/şaiBELI dergiler, etkisi yüksek, saygın dergilerinkine benzeyen isim, sayfa düzeni, logo gibi özellikler kullanarak potansiyel yazarlara makale gönderme davetinde bulunur. Nöropsikiyatri Arşivi, ülkemizin alanında en eski ve köklü derneği olan Türk Nöropsikiyatri Derneği'nin 1962 yılından bu yana yayımlanan resmi düzenli bilimsel yayını olup, sayılan özellikleri yıllardır kendine özgü olmuştur. Hiçbir araştırmacıya veya ekibe anonim e-postalarla makale gönderme davetinde bulunmaz; sadece nadiren alanında yetkin olan bilim insanlarından şahsen gözden geçirme yazısı talep eder ve bu yazardan yayım ücreti talep edilmez.
3. NPA, sırasıyla 2009 yılından beri Thomson Reuters tarafından yayınlanan SCI-E listesinde, 2013 yılından beri de Pubmed'de indekslenmektedir. Bildiğimiz kadarıyla, yağmacı/şaiBELI olup SCI-E ve PubMed'de yer alan bir dergi mevcut değildir. NPA ayrıca, geçtiğimiz yıl ülkemizde bu alanda yayımlanan dergiler arasında etki faktörünü en çok yükselten dergi olmuştur (2018 yılı etki faktörü: 0,85; 5 yıllık etki faktörü: 0,74).
4. Dolaylı bir gösterge olsa da, Türkiye dışında yayımlanan, SCI, SSCI, AHI gibi indekslerde yer alan, saygın ve etki faktörü yüksek başka dergilerin de bütçeleri gereği yayıma kabul edilen makaleler için yazarlardan ücret talep ettiğini ve NPA gibi bunu yönergelerinde açıkça belirttiklerini eklemek isteriz.

Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi Yayın Yönetmenleri;

E. Cem Atbaşođlu

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi, Ankara, Türkiye

Erdem Tüzün

İstanbul Üniversitesi Deneysel Tıp Araştırma Enstitüsü, Sinirbilim Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye